

Książka – od pomysłu do wydania. Czy jest to możliwe bez komputera?

Mariola Paluszek

Scenariusz interdyscyplinarnego projektu edukacyjnego do techniki dla II etapu edukacyjnego – szkoła podstawowa

opracowany w ramach projektu:

„Tworzenie zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Redakcja merytoryczna: Grażyna Wiśniewska
Redakcja językowa i korekta: Eduexpert sp. z o.o.
Projekt graficzny i projekt okładki: Eduexpert sp. z o.o.
Redakcja techniczna i skład: Eduexpert sp. z o.o.

Weryfikacja i odbiór niniejszej publikacji: Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie

w ramach projektu: *Weryfikacja i odbiór zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy*

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl

1. Temat projektu

Książka – od pomysłu do wydania. Czy jest to możliwe bez komputera?

2. Przewidywany czas realizacji projektu

Liczba godzin przeznaczona na realizację projektu: 3 godziny lekcyjne + 1 godzina samodzielnej pracy ucznia w domu.

3. Cele projektu

3.1. Cel ogólny

Pobudzanie wyobraźni uczniów oraz zachęcanie do podejmowania prób samodzielnej twórczości literackiej, ilustratorskiej i edytorskiej.

3.2. Cele operacyjne

Uczeń:

- pisze tekst na podany temat;
- projektuje wygląd książki i jej okładkę;
- składa książkę.

4. Treści kształcenia

Scenariusz przewiduje korelację treści zgodnych z podstawą programową (Dz. U. 2017, poz. 356 z późn. zm.) z trzech przedmiotów: techniki, języka polskiego oraz plastyki. Realizowany będzie na lekcjach techniki, gdyż jest on podsumowaniem tematów związanych z papierem.

Treści programowe z poszczególnych przedmiotów wykorzystane przy realizacji projektu

4.1. Przedmiot

Technika (podstawaprogramowa.pl; dostęp: 9.01.2023)

III. Sprawne i bezpieczne posługiwanie się narzędziami i sprzętem technicznym. Uczeń:

5. dokonuje wyboru materiału w zależności od charakteru pracy;
7. racjonalnie gospodaruje różnorodnymi materiałami;

VI. Technologia wytwarzania

Uczeń:

- rozróżnia rodzaje obróbki różnych materiałów;
- dostosowuje rodzaj obróbki do przewidzianego efektu końcowego;
- dobiera i dostosowuje narzędzia wykorzystywane do określonej obróbki;
- bezpiecznie posługuje się narzędziami, przyborami i urządzeniami;
- opracowuje harmonogram działań przy różnych formach organizacyjnych pracy.

4.2. Przedmiot

Język polski (podstawaprogramowa.pl; dostęp: 9.01.2023)

III. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

3. tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi;

7. rozumie, na czym polega etykieta językowa i stosuje jej zasady;

4.3. Przedmiot

Plastyka (podstawa.programowa.pl; dostęp: 9.01.2023)

II. Doskonalenie umiejętności plastycznych – ekspresja twórcza przejawiająca się w działaniach indywidualnych i zespołowych. Uczeń:

2. wyraża w pracach plastycznych uczucia i emocje wobec rzeczywistości, a także płynące z inspiracji muzycznych czy literackich (impresja i ekspresja); rysuje, maluje, ilustruje zjawiska i wydarzenia realne i wyobrażone (także w korelacji z innymi przedmiotami).

Nauczyciel techniki uzgadnia z innymi nauczycielami (języka polskiego, plastyki) zakres wsparcia uczniów w realizacji zadań projektowych, w szczególności konsultacje i wykorzystanie niezbędnych pomocy.

5. Odbiorcy projektu

Odbiorcami projektu są wszyscy uczniowie klasy 5.

W projekcie mogą uczestniczyć uczniowie o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych, ponieważ jego konstrukcja pozwala na dostosowanie zakresu merytorycznego, poziomu trudności i metod do indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów.

Scenariusz jest uzupełnieniem programu nauczania techniki dla szkoły podstawowej Weroniki Lewandowskiej *Technika uczy. Praktyka doskonalenia* (2019).

6. Formy i metody realizacji projektu

6.1. Formy realizacji projektu:

- praca w grupach;
- praca zbiorowa;
- praca indywidualna.

6.2. Metody i techniki realizacji projektu edukacyjnego:

- metoda projektu;
- burza mózgów;
- metoda lekcji odwróconej;
- praca w grupie zadaniowej;
- dyskusja;
- technika „gadająca ściana”;
- technika „zdań podsumowujących”;
- technika „kieszek i szuflada”.

Metoda projektu doskonale nadaje się do realizacji w klasie, w której mamy uczniów ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi. Daje możliwość podejmowania przez dziecko różnorodnych i samodzielnych aktywności w celu realizacji przydzielonego zadania.

Uczeń, wykorzystując swoje mocne strony, ma możliwość wyboru zadań oraz sposobu i czasu ich realizacji. Ponadto, przy wykorzystaniu tej metody, kształtowane są u ucznia

takie umiejętności, jak m.in. komunikacja, praca w grupie, kreatywność, innowacyjność, planowanie i organizowanie czasu. Więcej informacji w zakresie pracy z uczniem o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych znajduje się w komentarzu metodycznym.

Zaproponowana w projekcie praca w grupach daje takim uczniom możliwość wykazania się, wykorzystania swoich mocnych stron, a także w razie potrzeby uzyskania wsparcia od innych członków grupy.

Nauczyciel udziela wsparcia uczniom o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych poprzez ułatwienie im dostępu do treści kształcenia. Warunkami niezbędnymi w tym zakresie są:

I. dostosowanie sposobu komunikacji:

- np. wydawanie krótkich poleceń z zastosowaniem prostego języka;
- obrazowanie informacji;

II. dostosowanie sposobu realizacji zadań, np.:

- wydłużenie czasu pracy;
- podział zadań na mniejsze części;

III. dostosowanie zadań do możliwości uczniów i motywacja, np.:

- przydzielenie uczniom takich zadań, w których będą mogli osiągnąć sukces;
- dodatkowe motywowanie uczniów do pracy i docenianie ich działań;

4. dostosowanie sposobu oceniania, np.:

- w ocenianiu zwrócenie uwagi na zaangażowanie uczniów;
- stosowanie oceniania kształtującego z uwzględnieniem informacji zwrotnej.

Wszystkie metody i techniki nauczania oraz formy pracy z uczniami mogą być w całości realizowane zarówno w stacjonarnym, jak i zdalnym nauczaniu, z wykorzystaniem technik kształcenia na odległość. Wskazane powyżej metody, np. burza mózgów czy dyskusja, mogą być przeprowadzone z wykorzystaniem narzędzi Google: Meet, Jamboard, Classroom (warto wybrać narzędzie powszechnie wykorzystywane w danej szkole).

Uczniowie mogą przygotować również materiał w formie prezentacji multimedialnej (Prezi, Power Point) i udostępnić pozostałym uczniom w wirtualnej przestrzeni szkoły wskazanej przez nauczyciela.

W trakcie realizacji projektu u uczniów będą kształtowane kompetencje kluczowe i umiejętności uniwersalne: kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, kompetencje cyfrowe, umiejętność rozumienia, przedsiębiorczość, krytyczne myślenie, rozwiązywanie problemów, kompetencje w zakresie umiejętności uczenia się.

7. Środki dydaktyczne:

- komputery z dostępem do internetu;
- rzutnik multimedialny / tablica multimedialna;
- tablica i kreda;
- blok rysunkowy bądź kartki ksero dla każdej grupy, kredki, ołówki;
- załączniki do scenariusza;
- karteczki samoprzylepne;

- źródła literackie i multimedialne na temat etapów powstawania papieru;
- źródła literackie i multimedialne na temat historii i etapów powstawania książki.

8. Sposób realizacji projektu edukacyjnego

8.1. Przebieg zajęć

Przygotowanie do realizacji projektu. Na lekcji poprzedzającej rozpoczęcie realizacji projektu nauczyciel dzieli uczniów na grupy i zleca każdej z nich jako zadanie domowe wyszukanie informacji na temat:

- historii książki rękopiśmiennej;
- historii książki drukowanej;
- etapów powstawania książki.

(Źródła: zasoby internetu, np. Zintegrowana Platforma Edukacyjna: *Początki książki – Sigla, Druk*, zasoby biblioteki szkolnej itp.; dostęp: 9.01.2023).

8.2. Etap I

Zajęcia nr 1

Faza wstępna:

I. Nauczyciel przedstawia uczniom metodę projektu. Zaprasza ich do rozmowy na temat zapisów zawartych w regulaminie projektu (Załącznik nr 6).

II. Nauczyciel dokonuje podziału na grupy projektowe, zwracając szczególną uwagę na uczniów o zróżnicowanych i specjalnych potrzebach edukacyjnych. Istotą podziału jest taki dobór, aby żaden uczeń nie został wyeliminowany z udziału w projekcie i w sytuacji zaistniałych trudności otrzymał wsparcie innych uczniów z grupy.

III. Zaciekawienie i dyskusja. Nauczyciel pyta uczniów – z czym kojarzy się im słowo „książka”? Czy książki zawsze towarzyszyły człowiekowi? Czy zawsze wyglądały tak samo? Wśród odpowiedzi zapewne pojawią się sformułowania: „książka to dokument piśmienniczy”, „zapis myśli ludzkiej”, „wytwór pracy autora zapisany na papierze”. Na kolejne pytanie pewnie usłyszymy odpowiedź: „tak, książka od zawsze towarzyszy człowiekowi”.

Nauczyciel prosi uczniów, aby podzielili się odszukanymi w domu informacjami na temat historii książki rękopiśmiennej, drukowanej oraz etapów powstawania książki.

Nawiązując do odpowiedzi uczniów, nauczyciel wskazuje na fakt, że książki zmieniały się. Początkowo ich wygląd i dostępność były zależne od materiałów piśmienniczych, a także od umiejętności czytania i pisania. Tworzone na papirusie czy pergaminie w czasach, gdy niewiele osób potrafiło czytać, były drogie i trudnodostępne, również ich wymiary były bardzo duże. Były swoistymi dziełami sztuki. Po wynalezieniu papieru, a następnie druku stały się tańsze i bardziej dostępne. Ich wymiary się zmniejszyły i zaczęły pojawiać się nie tylko w bibliotekach, ale i w prywatnych domach. Od tego momentu towarzyszą nam nieustannie, zmieniając swoje przeznaczenie czy wygląd od wersji papierowej do elektronicznej.

IV. Przygotowane i przedstawione przez uczniów informacje będą służyć do rozpoczęcia pracy projektowej. Uczniowie zajmują miejsca w grupach (parach) projektowych. Każda grupa otrzymuje od nauczyciela materiały oraz na podstawie dostępnych źródeł

zapoznaje się z instrukcją, opracowuje go, zwracając uwagę na polecenia podane w instrukcji (załącznik nr 1).

V. Część zadań projektowych będzie wykonywana w korelacji z językiem polskim (przygotowanie tekstu swojej książki – opowiadanie o chłopcu żyjącym w wylosowanych przez grupę czasach) i plastyką (przygotowanie ilustracji do książki oraz w razie potrzeby okładki).

VI. Uczniowie dyskutują o sposobie przedstawienia historii i wyglądzie książki, a następnie przystępują do pisania tekstu książki – opowiadania.

VII. Nauczyciel sprawdza poprawność wykonanych zadań przez grupy projektowe poprzez wypełnienie Karty monitorowania zadań grupowych (Załącznik nr 4).

Faza podsumowująca

Technika „Kieszeń i szuflada”

Nauczyciel rozdaje uczniom karteczki samoprzylepne. Rysuje na tablicy kieszeń, a obok niej zapisuje „Co zabieram ze sobą?”. Tutaj uczeń ma wpisać, co wyniósł z zajęć, co do niego szczególnie przemówiło, co się spodobało lub co mu się przyda w przyszłości. Poniżej nauczyciel rysuje szufladę i białą plamę. Obok szuflady zapisuje: „Co mi się nie przyda?”, a obok białej plamy: „Czego zabrakło?”. Te rysunki uczeń wypełnia karteczkami samoprzylepnymi z zapisanymi krótkimi zdaniami, równoważnikami zdań lub kluczowymi słowami. Jest to okazja także do analizy przebiegu zajęć i szybkiej powtórki.

Zadanie domowe

Nauczyciel prosi uczniów, aby na następne zajęcia przynieśli dokończone opowiadania.

8.3. Etap II

Zajęcia nr 2 i 3

Faza wstępna

Zaciekawienie i burza mózgów. Nauczyciel zapisuje na tablicy drukowanymi literami słowo „książka”, a wokół niego wylosowane przez grupy czasy, w których żył bohater opowiadania. Następnie pyta uczniów, jaki wygląd i forma książek kojarzy im się z wylosowanymi czasami? Uczniowie powinni udzielić odpowiedzi na temat materiału, z jakiego powinna być zrobiona książka, jak powinna wyglądać: czy ma ilustracje, okładkę itp.

Faza realizacyjna

I. Uczniowie przystępują do wykonywania swoich książek. Piszą tekst, robią ilustracje i w razie potrzeby okładkę. Wykorzystują przekazane przez nauczyciela materiały (bloki, kartki, kredki, ołówki, cienkopisy itp.)

II. Po wykonaniu pracy liderzy grup, z wykorzystaniem techniki gadająca ściana, omawiają wytwory prac uczniowskich na forum. Pozostali uczniowie z innych grup mogą uzupełniać wiadomości, włączając się do dyskusji.

III. Nauczyciel sprawdza poprawność wykonanych zadań przez grupy projektowe, wypełniając Kartę monitorowania zadań grupowych (Załącznik nr 5).

Faza podsumowująca

I. Nauczyciel sprawdza wiedzę uczniów, zalecając wykonanie zestawu ćwiczeń – Karta pracy ucznia (Załącznik nr 2). Będzie to praca indywidualna. Nauczyciel informuje uczniów, że aby wykonać zadanie, będą potrzebowali skorzystać z podręcznika do techniki.

II. Jako podsumowanie lekcji nauczyciel może wykorzystać technikę zdań podsumowujących, które zapisuje uczniom na tablicy. Uczniowie zapisują je w swoim zeszyte przedmiotowym z techniki:

- Przypomniałem(-am) sobie, że...
- Co było dla mnie łatwe?
- Czego się nauczyłem(-am)?
- Co sprawiało mi trudność?

Następnie nauczyciel prosi wylosowanych uczniów o odczytanie swoich zapisów. Następuje dyskusja. Uczniowie wymieniają się swoimi spostrzeżeniami.

9. Ocenianie projektu edukacyjnego

Ocenie podlegają:

- elementy składające się na efekt końcowy projektu, czyli pozyskanie wiedzy i umiejętności nabytych podczas realizacji projektu (Załącznik nr 2 – Karta pracy ucznia);
- współpraca w grupie zadaniowej (obserwacja własna nauczyciela);
- wywiązanie się uczniów z zadań przypisanych w grupie zadaniowej (Załącznik nr 4 i Załącznik nr 5 – Karty monitorowania realizacji zadań grupowych).

NaCoBeZU (tzn. na co nauczyciel będzie zwracać uwagę podczas oceniania):

- Książka od początku do końca może być dziełem jednej osoby. Może być również wynikiem pracy kilku autorów.
- Książka powinna być estetyczna i wykonana w sposób trwały.
- Książka powinna być umiejscowiona w wylosowanym przedziale czasowym (wygląd, sposób pisanie, reprodukcje, okładka).
- Książka powinna zawierać kartę tytułową, na której widnieje: tytuł, imię i nazwisko autora (autorów), rok i miejsce wydania (jest to zależne od wylosowanego przedziału czasowego).
- W przypadku wykorzystania fragmentów dzieł innych twórców wymagane jest podanie ich nazwisk (przypisy).
- Mile widziane są formy wykazujące samodzielność i pomysłowość, książki-zabawki, niekonwencjonalne formy edytorskie pobudzające wyobraźnię i wzbogacające wymowę literacką.
- Najwyżej oceniane będą prace wykonane przez autorów samodzielnie.

Dokonując oceny uczniów o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych, nauczyciel uwzględni w szczególności:

- mocne strony ucznia;
- motywację ucznia do pracy;
- wysiłek wkładany przez ucznia w realizację zadań projektowych;

- staranność ucznia w zakresie wykonywanego zadania;
- czytanie ze zrozumieniem instrukcji;
- umiejętność pracy w grupie.

Ocenianie w projekcie powinno być dostosowane do możliwości uczniów, z uwzględnieniem ich zaangażowanie w realizację zadań. Najlepiej do tego celu nadaje się ocenianie kształtujące, ze szczególnym zwróceniem uwagi na informację zwrotną. W informacji zwrotnej nauczyciel w języku zrozumiałym dla ucznia wskazuje osiągnięcia ucznia, mocne strony jego pracy, informację o tym, co wymaga poprawy, wskazówki dotyczące sposobów poprawy.

10. Ewaluacja projektu edukacyjnego:

- samoocena uczniów (Załącznik nr 7 – Ankieta ewaluacyjna ucznia), ocena koleżeńska (Załącznik nr 8 – Ocena koleżeńska);
- wszystkie elementy wymienione w punkcie 11 scenariusza;
- autoewaluacja nauczyciela (propozycja: Załącznik nr 9 – Arkusz samooceny nauczyciela).

Na podstawie analizy elementów wskazanych w punkcie 12 scenariusza nauczyciel formułuje informację zwrotną do uczniów, w której określa stopień realizacji zadań i wskazuje uczniom ewentualne braki i sposoby ich uzupełnienia.

11. Materiały pomocnicze

11.1. Komentarz metodyczny

I. Treści kształcenia, formy i metody realizacji projektu edukacyjnego nawiązują do programu nauczania techniki dla szkoły podstawowej, opracowanego przez Weronikę Lewandowską (2019). W programie tym, w ślad za podstawą programową z techniki, zaproponowano rozdział IV, „Materiały: papier, włókno, drewno, metal, tworzywa sztuczne, materiały kompozytowe”. Uczniowie w rozdziale zapoznają się z tymi materiałami oraz ich obróbką. Autorka wskazuje na wartość wytwarzania przez uczniów własnych produktów z poszczególnych materiałów. Właśnie temu rozdziałowi, a w szczególności tematom związanym z papierem, ten scenariusz został poświęcony. Autor programu wskazuje, że te interesujące dla uczniów zagadnienia mogą być realizowane metodą projektu, dzięki czemu uczniowie będą mieć możliwość rozwijania kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy.

II. W projekcie proponujemy stosowanie różnorodnych metod aktywizujących i środków dydaktycznych niezbędnych do rozwijania zainteresowań nauką. Metody te ułatwią uczniom zrozumienie zjawisk i procesów oraz pomogą kształtować twórcze myślenie. Dają one też możliwość rozwijania kompetencji kluczowych.

III. Projekt przewiduje możliwość realizacji zajęć z uczniami o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych w klasie, a także zdalnie. Dobór treści kształcenia umożliwia kształtowanie kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych:

- kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych;
- kompetencje cyfrowe;
- umiejętność rozumienia;
- przedsiębiorczość;
- krytyczne myślenie;

- rozwiązywanie problemów;
- kompetencje w zakresie umiejętności uczenia się.

Wskazówki odnośnie do pracy z uczniami o zróżnicowanych możliwościach poznawczych i potrzebach edukacyjnych zgodnie z założeniami programu nauczania techniki dla II etapu edukacyjnego autorstwa Weroniki Lewandowskiej

Wszystkie metody i techniki nauczania oraz formy pracy z uczniami zastosowane podczas realizacji tego projektu mogą być w całości realizowane przez uczniów o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych. Nauczyciel dostosowuje wymagania edukacyjne dla tych uczniów poprzez włączanie ich w różne formy aktywności, przydzielając im różne zadania – na równi innymi uczniami. Ponadto ukazuje rówieśnikom ich zdolności, osiągnięcia, pozytywne zachowania, eksponuje wytwory ich pracy razem z wytworami innych uczniów, wspiera ich mocne strony, dostrzega i nagradza osiągnięcia – wszystko to w celu budowania pozytywnej samooceny i motywowania do nauki. Poprzez planowanie pracy z uczniem, wspieranie zainteresowań i uzdolnień uczniów, daje im możliwość wykazania się na forum klasy, np. jako liderzy grup.

Każdy uczeń wymaga indywidualnego podejścia nauczyciela do jego możliwości poznawczych.

IV. Podział na grupy projektowe

Projekt zakłada pracę w pięciu grupach projektowych. W każdej grupie powinna być mniej więcej równa ilość uczniów. Jeżeli mamy uczniów o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych, to w każdej grupie ich ilość powinna być porównywalna. Uczniowie mogą samodzielnie dokonać podziału na grupy, jednak nauczyciel powinien kontrolować ich skład, aby żaden uczeń nie został wykluczony z realizacji poszczególnych zadań projektowych. Nauczyciel, mając świadomość mocnych i słabych stron swoich uczniów, czuwa m.in. nad wyborem lidera każdej grupy.

V. Przydział zadań dla uczniów

Konstrukcja projektu i jego realizacja pozwala uczniom na wykorzystanie uzdolnień i mocnych stron. Dobrą praktyką byłoby zwrócenie uwagi na przydzielanie zadań zgodnie z indywidualnymi potrzebami i możliwościami uczniów.

Po zapoznaniu się z Regulaminem projektu (Załącznik nr 6), w którym wyszczególnione są wszystkie zadania do wykonania, uczeń go własnoręcznie podpisuje.

VI. Karta monitorowania realizacji zadań grupowych

Zajęcia nr 1 (Etap 1) – Załącznik nr 4

Nauczyciel przyznaje każdej grupie projektowej po 1 punkcie za wyszukanie wskazanych w karcie informacji. Nauczyciel może przyznać punkty dodatkowe, jeżeli uczniowie przygotowują informacje wykraczające poza zakres tematyczny wskazany w karcie monitorowania pracy grupy.

Zajęcia nr 2 (Etap 2) – Załącznik nr 5

Nauczyciel przyznaje każdej grupie projektowej po 1 punkcie za wyszukanie wskazanych w karcie informacji. Nauczyciel może przyznać punkty dodatkowe, jeżeli uczniowie

przygotują informacje wykraczające poza zakres tematyczny wskazany w karcie monitorowania pracy grupy.

VII. Propozycja zadania dodatkowego dla uczniów

Ze względu na fakt, iż program Weroniki Lewandowskiej wskazuje na aktywny udział każdego ucznia w procesie dydaktycznym oraz na rolę doświadczeń w procesie nauczania-uczenia się techniki, a zadaniem nauczyciela jest wzbudzenie zainteresowania uczniów techniką oraz nieustannie jego podtrzymywanie poprzez podawanie uczniom nowych zadań do „odkrywania” – można zaproponować uczniom wykonanie elektronicznej wersji książki lub przygotowanie prezentacji na temat historii powstania książki.

Nauczyciel tłumaczy uczniom, że historia powstania książki dzieli się na dwa okresy: książkę rękopiśmienną – sprzed ery druku, tworzoną do 1500 roku (zalicza się tu też inkunabuły), oraz na epokę książki drukowanej, której rozwój zawdzięczamy Janowi Gutenbergowi. Może też omówić ciekawostki związane z powstawaniem książek odnalezione w internecie, np. artykuł *Krótką historia książki* dostępny na stronie coprzeczytac.pl (dostęp: 9.01.2023).

12. Załączniki

Spis załączników:

- Załącznik nr 1 – Instrukcja dla uczniów;
- Załącznik nr 2 – Karta pracy ucznia – Test sprawdzający;
- Załącznik nr 3 – Odpowiedzi - Test sprawdzający;
- Załącznik nr 4 – Karta monitorowania realizacji zadań grupowych – Etap I;
- Załącznik nr 5 – Karta monitorowania realizacji zadań grupowych – Etap II;
- Załącznik nr 6 – Regulamin projektu edukacyjnego;
- Załącznik nr 7 – Ankieta ewaluacyjna ucznia;
- Załącznik nr 8 – Ocena koleżeńska;
- Załącznik nr 9 – Autoewaluacja nauczyciela.

Załącznik nr 1

Instrukcja dla uczniów do wykonania zadania

- Przygotuj kartki z bloku, taśmę klejącą, ołówek z miękkim wkładem grafitowym.
- Zastanów się, jak powinna wyglądać książka w wylosowanym przez Ciebie czasie.
- Zastanów się, jak pisano w przydzielonym Ci / wylosowanym przez Ciebie czasie.
- Z kartek z bloku przygotuj książkę (jej kształt, okładkę itp.)
- Wpisz przygotowany wcześniej tekst i uzupełnij go rysunkami.
- Pamiętaj, aby w książce zamieścić dane zespołu redakcyjnego (autor, tytuł, autor rysunków, datę wydania, itp. – jest to zależne od wylosowanego przedziału czasowego)

Załącznik nr 2

Karta pracy ucznia – Test sprawdzający

Zaznacz prawidłową odpowiedź

Ćwiczenie 1

Charakterystyczną cechą papieru jest:

- A. giętkość;
- B. odporność na wodę;
- C. odporność na ogień.

Ćwiczenie 2

Cechą charakterystyczną tektury jest:

- A. przezroczystość;
- B. sztywność, zwłaszcza w jednym kierunku;
- C. minimalna grubość.

Ćwiczenie 3

Dwóch elementów papierowych nie połączysz za pomocą:

- A. lutowania;
- B. klejenia;
- C. łączenia metalowymi zszywkami.

Ćwiczenie 4

Gdzie wynaleziono papier?

- A. w Chinach;
- B. w Afryce;
- C. w Europie.

Ćwiczenie 5

Najczęściej stosowanym obecnie surowcem do produkcji papieru jest:

- A. włókno bawełniane;
- B. drewno;
- C. makulatura.

Ćwiczenie 6

Do usztywnienia okładek książki używa się:

- A. blachy;
- B. tektury;
- C. papieru biurowego

Załącznik nr 3

Odpowiedzi – Test sprawdzający

Ćwiczenie 1. C

Ćwiczenie 2. C

Ćwiczenie 3. A

Ćwiczenie 4. A

Ćwiczenie 5. C

Ćwiczenie 6. B

Komentarz: 1 p. za każdą poprawną odpowiedź, 0 p. – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Załącznik nr 4

Karta monitorowania realizacji zadań grupowych, etap I

Grupa I – zwój/papirus

Imię i nazwisko ucznia:

1.

2.

3.

Zadanie dla ucznia: wyszukanie informacji na temat sposobów zapisu w starożytnym Egipcie.

Informacje, które powinny się znaleźć w materiałach przygotowanych przez uczniów:

- jaki był w tym czasie materiał pisarski;

(liczba punktów)

- jak go produkowano;

(liczba punktów)

- czym pisano;

(liczba punktów)

- gdzie znajdują się zabytki;

(liczba punktów)

- kiedy go produkowano

(liczba punktów).

Punkty dodatkowe:

Grupa II – pergamin

Imię i nazwisko ucznia:

1.

2.

3.

Zadanie dla ucznia: wyszukanie informacji na temat sposobów zapisu w średniowieczu.

Informacje, które powinny się znaleźć w materiałach przygotowanych przez uczniów:

- jaki był w tym czasie materiał pisarski;

(liczba punktów)

- jak go produkowano;

(liczba punktów)

- czym pisano;

(liczba punktów)

- gdzie znajdują się zabytki;

(liczba punktów)

- kiedy go produkowano.

(liczba punktów)

Punkty dodatkowe:

Grupa III – papier

Imię i nazwisko ucznia:

1.

2.

3.

Zadanie dla ucznia: wyszukanie informacji na temat sposobów zapisu w Chinach – papier czerpany.

Informacje, które powinny się znaleźć w materiałach przygotowanych przez uczniów:

- jaki był w tym czasie materiał pisarski;

(liczba punktów)

- jak go produkowano;

(liczba punktów)

- czym pisano;

(liczba punktów)

- gdzie znajdują się zabytki;

(liczba punktów)

- kiedy go produkowano.

(liczba punktów)

Punkty dodatkowe:

Grupa IV – papier / współczesność

Imię i nazwisko ucznia:

1.

2.

3.

Zadanie dla ucznia: wyszukanie informacji na temat sposobów zapisu w czasach po wynalezieniu druku.

Informacje, które powinny się znaleźć w materiałach przygotowanych przez uczniów:

- jaki był w tym czasie materiał pisarski;

(liczba punktów)

- jak go produkowano;

(liczba punktów)

- czym pisano;

(liczba punktów)

- gdzie znajdują się zabytki;

(liczba punktów)

- kiedy go produkowano.

(liczba punktów)

Punkty dodatkowe:

Uwaga. W zaproponowanym projekcie mamy cztery różne propozycje grup. Jeżeli nauczyciel widzi taką potrzebę, może stworzyć więcej grup.

Załącznik nr 5

Karta monitorowania realizacji zadań grupowych, etap II

Jak wyglądał przebieg prac w realizacji projektu?

Imię i nazwisko ucznia:

1.

2.

3.

Załącznik nr 6

Regulamin projektu edukacyjnego

Temat projektu: Książka – od pomysłu do wydania. Czy jest to możliwe bez komputera?

1. Cel projektu:

Celem głównym projektu jest przygotowanie przez uczniów klasy 5 własnej książki w oparciu o wiedzę z tematu związanego z materiałami (historia powstania papieru) oraz napisany przez siebie tekst umiejscowiony w konkretnym przedziale czasowym.

2. Cele w języku ucznia:

- napiszę tekst na podany temat;
- zaprojektuję wygląd książki i jej okładkę w oparciu o podany przedział czasowy;
- złożę własną książkę.

3. Zadania dla grup projektowych

Etap I

- Uczniowie wyszukują informacji na temat historii książki rękopiśmiennej i drukowanej oraz etapów powstawania książki. Wykorzystują do tego dostępne źródła (zasoby internetu, np. Zintegrowaną Platformę Edukacyjną, zasoby biblioteki szkolnej itp.). Termin wykonania:

Grupa 1 – zwój/papirus

Grupa 2 – pergamin

Grupa 3 – papier

Grupa 4 – papier/współczesność

- Uczniowie uczestniczą w zajęciach podczas realizacji projektu. Terminy zajęć:

Etap II

Uczniowie przystępują do wykonywania swoich książek. Piszą tekst, robią ilustracje i w razie potrzeby okładkę. Wykorzystują przekazane przez nauczyciela materiały (bloki, kartki, kredki, ołówki, cienkopisy itp.). Termin wykonania

- Uczniowie uczestniczą w zajęciach podczas realizacji projektu. Terminy zajęć:

4. Odbiorcy projektu: uczniowie klas 5 szkoły podstawowej.

5. Obowiązki

Nauczyciel służy wszelką pomocą w razie potrzeby; prowadzi, podpowiada, wspiera uczniów. Uczniowie wykonują sumiennie i zgodnie z planem powierzone zadania, współpracują, angażują się, są obecni na zajęciach.

6. Prawa

Uczniowie mają prawo do oceny pozytywnej za udział w projekcie.

7. Szczegółowe kryteria oceniania projektu

Ocenie podlegają:

- elementy składające się na efekt końcowy projektu, czyli pozyskanie wiedzy i umiejętności nabytych podczas realizacji projektu (Karta pracy ucznia – Test sprawdzający);
- współpraca w grupie zadaniowej, czyli sumienne wykonywanie zadań, terminowe wykonywanie zadań, samodzielność działań, współpraca w grupie, okazywanie pomocy, dzielenie się wiedzą, uprzejmość wobec innych, zaangażowanie, poziom merytoryczny wykładu/prezentacji (obserwacja własna nauczyciela);

- wywiązanie się uczniów z zadań przypisanych w grupie zadaniowej (Karty monitorowania realizacji zadań grupowych);
- samoocena uczniów (Ankieta ewaluacyjna ucznia).

8. Zasady pracy w grupie:

- wszystkie uczennice i uczniowie biorący udział w projekcie mają równe prawa;
- szanujemy poglądy i wypowiedzi innych uczestników projektu;
- otwarcie komunikujemy swoje potrzeby, zauważamy potrzeby innych uczestników projektu;
- sytuacje trudne i konfliktowe zgłaszamy do nauczyciela.

9. Sposób komunikowania się z nauczycielem prowadzącym projekt:

- podczas zajęć szkolnych (stacjonarnie na terenie szkoły / online – podczas zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość);
- dziennik elektroniczny szkoły (lub inny sposób wskazany przez nauczyciela).

Data zawarcia kontraktu:

Podpisy:

Nauczyciel techniki: Uczeń:

Załącznik nr 7

Ankieta ewaluacyjna ucznia

Wskaż spośród zaproponowanych (*tak, nie, nie mam zdania*) odpowiedź, która najbardziej odpowiada Twoim odczuciom.

1. Czy temat projektu wydał Ci się ciekawy?

(*tak, nie, nie mam zdania*)

Swoją odpowiedź uzasadnij w kilku zdaniach.

.....

2. Czy udział w projekcie poszerzył Twoją wiedzę z techniki?

(*tak, nie, nie mam zdania*)

Swoją odpowiedź uzasadnij w kilku zdaniach.

.....

3. Czy miło spędziłaś(-eś) czas z kolegami/koleżankami?

(*tak, nie, nie mam zdania*)

Swoją odpowiedź uzasadnij w kilku zdaniach.

.....

4. Czy jesteś zadowolona(-ny) ze współpracy w grupie?

(*tak, nie, nie mam zdania*)

Swoją odpowiedź uzasadnij w kilku zdaniach.

.....

5. Czy poszerzyłaś(-eś) swoją wiedzę z zakresu pracy z komputerem?

(tak, nie, nie mam zdania)

Swoją odpowiedź uzasadnij w kilku zdaniach.

.....

6. Czy wykonywałaś(-eś) zadania na czas?

(tak, nie, nie mam zdania)

Swoją odpowiedź uzasadnij w kilku zdaniach.

.....

7. Czy dzieliłaś(-eś) się z innymi swoją wiedzą?

(tak, nie, nie mam zdania)

Swoją odpowiedź uzasadnij w kilku zdaniach.

.....

8. Czy sumiennie wywiązywałaś(-eś) się z powierzonych Ci obowiązków ?

(tak, nie, nie mam zdania)

Swoją odpowiedź uzasadnij w kilku zdaniach.

.....

9. Czy chciał(a)byś wziąć udział w kolejnym projekcie z techniki?

(tak, nie, nie mam zdania)

Swoją odpowiedź uzasadnij w kilku zdaniach.

.....

10. Czy polecisz udział w projekcie innym kolegom/koleżankom?

(tak, nie, nie mam zdania)

Swoją odpowiedź uzasadnij w kilku zdaniach.

.....

Załącznik nr 8

Ocena koleżeńska

(Propozycja pytań)

Czy po realizacji projektu chcielibyście dalej podejmować próby pisania tekstów literackich?

.....

Jeśli nie/tak, to dlaczego? Uzasadnij swoją wypowiedź.

.....

Czy po realizacji projektu chcielibyście dalej podejmować próby ilustrowania tekstów?

.....

Jeśli nie/tak, to dlaczego? Uzasadnij swoją wypowiedź.

.....

Czy sposób realizacji projektu sprzyjał kształtowaniu umiejętności współpracy w Waszej grupie?

.....

Jeśli nie/tak, to dlaczego? Uzasadnij swoją wypowiedź.

.....

Jak oceniacie działania lidera zespołu projektowego?

.....

W jaki sposób komunikowaliście się w grupie?

.....

Jak oceniacie komunikację z innymi osobami (nauczycielami, osobami z zewnątrz, ekspertami) w projekcie?

.....

Co w pracy waszego zespołu pomogło Wam w realizacji zadań projektowych?

.....

W jakim stopniu członkowie Twojej grupy stosowali się do zasad przyjętych w projekcie?

.....

W jakim stopniu do zasad przyjętych w projekcie stosowali się członkowie innych grup?

.....

Co uznajecie za Wasz sukces jako zespołu w realizacji projektu?

.....

Załącznik nr 9

Autoewaluacja nauczyciela

(propozycja pytań)

Czy udało mi się osiągnąć zamierzone cele szczegółowe podczas realizacji tego projektu?

.....

Których celów nie udało się osiągnąć, dlaczego?

.....

Jakie mogę podjąć działania, aby osiągnąć założone cele w przyszłości?

.....

W jakim stopniu zastosowane metody i formy pracy wpłynęły na podniesienie wiedzy i umiejętności uczniów?

.....

W jaki sposób zastosowane metody i formy pracy były dostosowane do zróżnicowanych potrzeb uczniów biorących udział w projekcie?

.....

Czy odwoływałam(-em) się do zdobytej wiedzy uczniów?

.....

Czy dało się zauważyć, że uczniowie się uczą? W którym momencie lekcji?

.....

Czy podsumowywałam(-em) lekcje? Czy uczniowie zastanawiali się, czego się nauczyli?

.....

Czy widzę potrzebę modyfikacji projektu?

.....

Jeśli tak, to w jakim zakresie?

.....

Jeśli nie, to dlaczego?

.....

13. Bibliografia

Lewandowska W., 2019, *Technika uczy. Praktyka doskonałej*, Warszawa: ORE.

Wadsworth B.J., 1998, *Teoria Piageta. Poznawczy i emocjonalny rozwój dziecka*, Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne.

Mariola Paluszek – absolwentka Górnośląskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Mysłowicach, Wyższej Szkoły Millennium w Gnieźnie, Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi oraz Instytutu Studiów Podyplomowych w Warszawie. Obecnie uczy plastyki, techniki, informatyki oraz doradztwa zawodowego w Szkole Podstawowej nr 4 im. Orła Białego w Czechowicach-Dziedzicach oraz w CETIR (Centrum Edukacji, Terapii i Rozwoju) Niepublicznej Szkole Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi w Goczałkowicach Zdroju. W pracy dydaktycznej koncentruje się na metodzie projektu, wykorzystaniu edukacji filmowej oraz technologiach informacyjno-komunikacyjnych w procesie kształcenia.